VVBAD
VLAAMSE VERENIGING VOOR BIBLIOTHEEK, ARCHIEF & DOCUMENTATIE

Open brief aan minister Gennez

DEEL DEZE PAGINA

30.10.2026

Geachte minister Gennez,

We weten hoe belangrijk de cultuursector voor u is. Net daarom komen de aangekondigde besparingen van 47 miljoen euro op cultuur bijzonder hard aan. De Septemberverklaring treft ons zwaar. Met de knip in het Gemeentefonds, het Bovenlokaal Cultuurdecreet en besparingen bij de cultureel-erfgoedsector komt onze sector onder buitenproportionele druk te staan, en dat zonder ruimte voor dialoog, zonder overgangsperiode. Voor organisaties die jarenlang aan een duurzame toekomst bouwden, wordt het licht gedoofd. Uiteindelijk reiken de gevolgen veel verder dan de getroffen organisaties alleen, tot bij de burgers, tot het verleden, tot de toekomst.

We stellen ons als sectororganisatie dan ook onderstaande vragen:
Is bibliothecair erfgoed niet meer van belang voor Vlaanderen?
Hoe stelt Vlaanderen voor dat de culturele archieven zich organiseren?
Is het lokale cultuurbeleid in Brussel niet meer van tel voor de Vlaamse Gemeenschap?
Is cultuur geen basisrecht voor elke Vlaming?

Ons collectieve geheugen rust niet in bibliotheken en archieven; het *leeft.* Het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid werd de voorbije decennia opgebouwd als een samenhangend, divers netwerk van instellingen met sterke samenwerkingsverbanden, geconcentreerd rond dat levende

geheugen. Dit omvat organisaties die kritische stemmen uit het verleden bewaren en toegankelijk maken, die context bieden in democratische beslissingsprocessen en onze maatschappij in al haar facetten toegankelijk houden voor de toekomst. Wanneer de fundamenten van dat netwerk worden aangetast, dreigen dus ook de opgebouwde kennis, de dienstverlening, de expertise-ontwikkeling en uiteindelijk de samenwerking verloren te gaan. **Dit is wat we dreigen te verliezen**. De besparingen missen een doordachte logica en doen de basiswerking op zijn grondvesten daveren.

Voor de drie landelijk ingedeelde erfgoedbibliotheken verdwijnt vanaf 2027 de volledige Vlaamse werkingssteun. Nochtans kregen zij – via het Cultureelerfgoeddecreet – voor het eerst zuurstof om hun werking te versterken, om verbindende projecten te ontwikkelen en hun rijke collecties voor een breed publiek toegankelijk te maken. Deze instellingen vervullen bovendien een voortrekkersrol voor andere erfgoedbibliotheken, die met de volledige stopzetting van hun ondersteuning een belangrijke motor voor samenwerking en expertiseontwikkeling verliezen. **Is bibliothecair erfgoed niet meer van belang voor Vlaanderen?**

Ook de landelijke en bovenlokale archieven worden geconfronteerd met een onbegrijpelijke halvering van hun Vlaamse subsidies. Vijftig procent aan middelen, waarvan zij enorm sterk afhankelijk zijn, verdwijnen in een oogwenk. Dit waren evenmin overbodige middelen: archieven hebben nu al te weinig om in te zetten op digitaal erfgoed dat dagelijks door informatieprofessionals én burgers wordt geproduceerd. Onvermijdelijk is het de eerste dominosteen die valt en dit zal leiden tot een onomkeerbaar verlies aan geschiedenis, aan erfgoed en aan kennis. Hoe organisaties dit moeten opvangen, is een raadsel, maar erfgoed dat verloren gaat, is voorgoed weg. Experten die genoodzaakt moeten vertrekken, nemen hun expertise mee. Organisaties zitten tussen hamer en aambeeld gekneld en worden gedwongen tot het maken van onmogelijke keuzes waarin verlies altijd deel uitmaakt van de uitkomst. **Hoe stelt Vlaanderen voor dat de culturele archieven zich bijgevolg organiseren?**

Voorbij cultureel erfgoed bedreigt de hervorming van het Bovenlokaal Cultuurdecreet en de financiële druk op lokale besturen ook de samenhang tussen het lokale, het bovenlokale en het Vlaamse cultuurbeleid. Intergemeentelijke samenwerkingen en openbare bibliotheken vervullen daarin een onmiskenbare maatschappelijke rol. Bijzonder zorgwekkend is de situatie van de Nederlandstalige openbare bibliotheken in Brussel. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan leesbevordering, bieden toegang tot het Nederlands aan een bijzonder diverse en meertalige doelgroep, en stimuleren samenwerking met Nederlandstalige scholen, maar worden nu tot onmogelijke nieuwe uitdagingen gesteld. Maar hun maatschappelijke opdracht wordt niet minder belangrijk wanneer de beschikbare middelen afnemen. **Is het lokale cultuurbeleid in Brussel niet meer van tel voor de Vlaamse Gemeenschap? Heeft de Vlaamse Regering dan geen rol te vervullen voor de Nederlandstalige bibliotheken?**

Al deze ingrijpende consequenties raken de sector in het hart van dezelfde fundamentele kwestie: de verhouding tussen de maatschappelijke opdrachten die Vlaanderen aan onze sector toevertrouwt en de middelen die daarvoor beschikbaar worden gesteld. Organisaties kunnen niet geacht worden de kwaliteit van hun dienstverlening, collecties, expertise en kernfuncties op peil te houden wanneer de fundamenten van hun werking als dusdanig worden verzwakt. Onze sector wil bijdragen aan de maatschappij, aan een democratisch ideaal en een weerbare samenleving. Maar zonder middelen blijven wij allen achter met de brokstukken van een onmiskenbaar cultureel verleden, dat steeds meer buiten bereik zal vallen.

Als Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie (VVBAD) willen we steeds een constructieve gesprekspartner zijn en samen met u naar oplossingen zoeken. Die bereidheid blijft onverminderd bestaan. Constructief overleg vereist duidelijkheid over de beleidskeuzes, hun gevolgen, en het toekomstperspectief dat Vlaanderen aan de getroffen organisaties wil bieden. Daarom stellen wij u één centrale vraag:

Hoe wil de Vlaamse Regering de continuïteit, kwaliteit en toegankelijkheid van het bibliotheek- en archiefwezen waarborgen wanneer zij tegelijk de middelen wegneemt die deze werking mogelijk maken?

Wij vragen u daarom, vanuit de gehele archief- en bibliotheeksector, om een concreet en onderbouwd antwoord te bieden op deze vraag, en om op korte termijn met ons in dialoog te gaan, waarbij we hopen op een openheid om maatregelen bij te sturen, of beleid aan te passen op de noden die zijn ontstaan.

Onze sector is alvast bereid verantwoordelijkheid op te nemen voor de toekomst. Het is voor ons een evidentie dat de Vlaamse Regering hetzelfde doet.

Met de meeste hoogachting,

Jessica Jacobs, directeur VVBAD,

in naam van het bestuur van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie (VVBAD).

Nieuwsberichten

ALLE NIEUWSBERICHTEN